

При крају је већ пети месец како су у Босни и Херцеговини спроведени избори за нове органе власти, а на политичкој сцени ове земље и даље је све магловито, недоречено, неизвесно и у провизорију. Већина скупштина и њихових извршних органа у општинама, кантонима, ентитетима, па и највишој државној структури – Парламентарна скупштина БиХ, Министарско веће БиХ, бројна тела и институције које они формирају и именују – раде у техничким мандатима. То је разлог да се у нову календарску годину ушло без усвојеног буџета, без планова и програма и без могућности да се доносе законски и други акти.

За разлику од бошњачко-хрватског ентитета и БиХ као државне заједнице три конститутивна народа, који формирају заједничке законодавне и извршне органе, а до сад нису успели да успоставе нову власт, Република Српска је у предвиђеном року формирала сва уставом предвиђена изборна тела. Мора се, међутим, рећи да је и у српском ентитету извршна власт почела да функционише са месец дана закашњења, али је то био резултат вештачки створене блокаде, јер се Клуб Бошњака у Већу народа Народне скупштине РС позвао на институт заштите виталног националног интереса, оспоривши валидност избора новоименованог председника Владе РС Александра Џомбића и његовог кабинета. Наводно, Бошњацима је тиме ускраћена могућност да рачунају на једну од шест кључних функција које им по важећим прописима припадају. Уставни суд РС је то одбацио као неумесно, али су једномесечном блокадом Владе РС Бошњаци ипак постигли оно што су желели.

Истрајавање на „грађанској“ БиХ

Овако дуготрајни застој у формирању власти у бошњачко-хрватском ентитету и државној заједници Босне и Херцеговине последица је дубоких политичких подела међу странкама и њиховим лидерима, међусобне неусаглашености око главних питања будућег организовања, усмеравања и развоја земље, неадекватне заступљености и неравноправног положаја мањинских народа у структури власти, запошљавању, образовању и слично. Тешкоће у приближавању ставова и налажењу заједничких решења условљене су и чињеницом да политичари из Сарајева и бошњачке организације већ годинама упорно истрајавају на некаквој „грађанској“, „мултиетничкој“, а у основи централизованог Босни и Херцеговини. Другим речима, они су за уставно преуређење земље. Сматрају да је Дејтон превазиђен, да су територијалне поделе по националној основи неодрживе, да Републику Српску треба трансформисати итд.

Главна блокада избору нових власти у ФБиХ и Босни и Херцеговини долази од бошњачке СДП БиХ Златка Лагумџије, странке која се представља као мултиетничка, иако то фактички није. Она је у протеклим изборима добила највише гласова у Федерацији БиХ, што њен лидер користи да заузме главне позиције власти не само у Федерацији БиХ него и у заједничким државним органима БиХ. Успостављајући коалицију са бошњачком СДА и две маргиналне хрватске странке (ХСП и НС „Радам за бољитак“) он негира право водећим хрватским странкама са највећим бројем освојених гласова (то су ХДЗ БиХ и ХДЗ 1990) да у органе нове власти именују легитимне представнике хрватског народа, а не оне који ће бити тумачи и заступници политике СДП БиХ.

Прекрајање Дејтона

Већ летимичан поглед на платформу за формирање нове власти, коју су потписали лидери ових странака, јасно показује намеру СДП и његових компањона да, уколико би успели да формирају већину у Парламентарној скупштини, отворе процес „генералног преустроја“ уставно-правног и административно – управног уређења земље. Тај процес, како је предвиђено, одвијао би се поступно, у три фазе. Већ на старту они предвиђају редифиницију и прекрајање постојећег Устава БиХ. Тиме би Дејтонски устав БиХ – Анекс IV мировног споразума у Дејтону – био маргинализован, јер се понуђеним решењима тежи даљем слабљењу и развлашћивању ентитета. „Уставне промене – каже се у платформи четири поменуте странке – требало би провести у три фазе. Већ на старту, у првој фази, у Устав БиХ требало би уградити европску клаузулу и успоставити врховни суд. То би подразумевало усклађивање Устава са Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама ради изједначавања права свих грађана на територији БиХ, дефинисање изворних и подељених надлежности, као и пренос

овлаштења са ОХР-а на институције БиХ. У овој фази требало би обезбедити уграђивање и примену инструмента деблокаде у систему одлучивања (односно, како то централисти најрадије кажу, „спречавања злоупотребе ентитетског гласања“ (!).

Заговорници ове тезе не кажу оно најбитније – да би тиме био отворен пут легализацији прегласавања и мајоризацији народа у институцијама државе, што је већ сада извор сталних несугласица и напетости у бошњачко-хрватском ентитету.

Чему смерају Бошњаци из СДА и СДП најбоље се види из дела заједничке платформе у коме се дефинише даљи ток уставних промена. У другој фази проводиле би се, кажу, уставне реформе које произилазе из обавеза у процесу приступања БиХ Европској унији, док би се у трећој провела територијална реорганизација „у мјери у којој се укаже потреба кроз претходне фазе ,или по остваривању потребних политичких услова.“ !!!

Очигледно је да су коалициони партнери из Федерације БиХ, тежећи унитарној Босни и Херцеговини, наумили да обеснаже Дејтонски устав БиХ и постојећу државно-правну организацију земље. Па иако у томе имају благонаклон став и неформалну подршку појединих моћних земаља на Западу, у томе неће успети јер је у Републици Српској и међу већинским хрватским народом у западној Херцеговини то давно прочитана прича. И баш због овако супротстављених стратегија и циљева који се желе постићи, као и немогућности да се постигне било какав конструктиван став у погледу заједничке будућности, поставља се питање може ли оваква Босна и Херцеговина опстати. Тешко да може, јер нема наговешатаја да се томе искрено тежи.